

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6 โรงเรียน
เขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

Thesis title The factors affecting the dental health care behavior in Prathom 4-6
students in Tambon Pon, Amphoe Kam Muang, Kalasin Province

Researcher Mr. Thesis advisors

วินัย ทองฤทธิ์

Winai Tongrit

กฤษณา วุฒิสินธุ์

Krisana Wuttisin

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Faculty of Public Health Kalasin University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา(Descriptive Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชากร 154 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดค่าต่ำสุดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(Pearson correlation coefficient)

ผลการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ พบว่า ด้านทัศนคติและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($r=0.175$, $p\text{-value} = 0.030$) ด้านการสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว และทันตบุคลากรและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($r=0.253$, $p\text{-value} = 0.002$) ดังนั้น ทางโรงเรียนสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ และแบบแผนการดำเนินงานสุขศึกษาของโรงเรียน ให้แก่นักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน เช่น กิจกรรมการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน การดูแลสุขภาพช่องปาก การตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป โดยมีการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนัก มีความคิดวิจารณ์ในการเลือกตัดสินใจในทางที่ถูกต้อง ร่วมกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากจากเพื่อน ครอบครัว ครู และทันตบุคลากร จะสามารถทำให้นักเรียน มีความมั่นใจในการปฏิบัติตน มีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม และส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียน ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

Abstract

This is the descriptive study aiming at studying the factors affecting the dental health care behavior in Prathom 4-6 students in Tambon Pon, Amphoe Kam Muang, Kalasin Province popularizing 154 people. Research conducted by questionnaires analyzed by statistics: frequency, percentage, average, mean, max and min, pearson scale.

Result; Analyzing the relationship between the main factor and other factors and dental care behavior are positively correlated with significant of 0.05 ($r=0.253$, $p\text{-value} = 0.002$). Therefore, schools can adopt this research to launch the practice or policy about hygiene activities in schools e.g. Brushing teeth after lunch, oral care, oral cavity self check in order to promote dental care among students. To educate students about oral care and to provide supports from friends, families, and dental staff can prepare students for self-practice in terms of oral care so that they will be healthy and ready for the future.

Keyword: study aiming at studying the factors affecting the dental health care behavior in Prathom 4-6

บทนำ

ปัญหาทันตสุขภาพ เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศ ซึ่งปัญหาทันตสุขภาพที่พบบ่อยในเด็กวัยเรียน คือ ปัญหาโรคฟันผุ ซึ่งการเกิดโรคฟันผุจะก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมา เช่นเกิดความเจ็บป่วย ความทุกข์ทรมานอันเนื่องมาจากอาการป่วยที่เรื้อรัง การสูญเสียฟันแท้ก่อนกำหนด เด็กที่มีฟันผุลุกลามเป็นบริเวณกว้าง และมีอัตราการฟันที่เร็ว อาจต้องสูญเสียฟันตั้งแต่อายุน้อย ซึ่งการเกิดโรคฟันผุยังส่งผลกระทบต่อระบบอื่น ๆ ของร่างกายด้วย และในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตอย่างเร่งรีบ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมในการบริโภคที่เปลี่ยนไปคือรูปแบบของอาหารที่มีส่วนประกอบของแป้งและน้ำตาลเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนที่ไม่ถูกวิธีและไม่เหมาะสมด้วยแล้ว ก็จะส่งผลให้เกิดฟันผุหรือเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ปัญหาที่จะตามมาอีกอย่างก็คือปัญหาโรคเหงือกอักเสบ (วิไลวรรณ แสงชูต, 2552)

การดำเนินงานทันตสาธารณสุขตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่ผ่านมา ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล ได้กำหนดกลุ่มเด็กอายุ 6-12 ปี เป็นกลุ่มอายุดัชนีที่องค์การอนามัยโลกแนะนำ เนื่องจากเป็นกลุ่มอายุสำคัญ เนื่องจากเป็นกลุ่มอายุที่ใช้ในการเปรียบเทียบสภาวะทันตสุขภาพในระดับสากล เนื่องจากเป็นกลุ่มอายุที่มีฟันแท้ขึ้นครบ 28 ซี่และเป็นช่วงอายุที่เข้าสู่วัยรุ่น จากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศครั้งที่ 7 ในปี 2555 พบว่ากลุ่มเด็กอายุ 6-12 ปี สภาวะการเกิดโรคฟันผุพบร้อยละ 52.3 ของเด็กมีประสบการณ์การเกิดเป็นโรคฟันผุ โดยค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 1.3 ซี่ต่อคน พบเด็กมีฟันผุที่ได้รับการเคลือบหลุมร่องฟัน เพื่อป้องกันฟันผุร้อยละ 35.2 เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การ

บริการเพิ่มมากขึ้น คือการมีโครงการเคลือบหลุมร่องฟันเป็นบริการในชุดสิทธิประโยชน์ สำหรับสภาวะปริทันต์เป็นที่น่าสังเกตว่าสภาวะปริทันต์ของเด็กกลุ่มนี้ดีขึ้นอย่างชัดเจน ในการสำรวจครั้งนี้มีสภาวะเหงือกปกติร้อยละ 29.9 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสภาวะปริทันต์ของเด็ก คือการแปรงฟันซึ่งร้อยละ 97.7 ของเด็กอายุ 6-12 ปี แปรงฟันตอนเช้าทุกวัน ร้อยละ 71.5 แปรงฟันก่อนนอนทุกวัน ประเด็นปัญหาสำคัญที่ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อโรค โดยเฉพาะการป้องกันและควบคุมโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้คือ พฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมและน้ำหวาน รวมทั้งพฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นค่อนข้างมากตามกระแสนิยม เด็กมีการบริโภคขนมกรุบกรอบทุกวัน ร้อยละ 38.8 และค่าใช้จ่ายสำหรับขนมและเครื่องดื่มเหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย สำหรับปัญหาการปวดฟันจากโรคฟันผุพบร้อยละ 41.7 และ ร้อยละ 6.3 ระบุว่าเคยขาดเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา ด้วยอาการปวดฟัน โดยเฉลี่ย 1.3 วัน ส่วนการเข้าถึงบริการร้อยละ 79.8 ของเด็กอายุ 6-12 ปีได้รับการตรวจฟันในรอบปีที่ผ่านมา (สำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2555 สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

สำหรับผลการตรวจเฝ้าระวังทันตสุขภาพของเด็กนักเรียนประจำปีการศึกษา 2557 นักเรียนในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งหมด 13 โรงเรียน พบว่านักเรียนได้รับการตรวจเฝ้าระวังทันตสุขภาพทั้งหมด 1,771 คน พบปัญหาโรคฟันผุ ร้อยละ 26.07 พบปัญหาเหงือกอักเสบ ร้อยละ 9.33 และได้รับการเคลือบหลุมร่องฟัน เพื่อป้องกันฟันผุ ร้อยละ 2.83 จากการพิจารณาเป็นรายโรงเรียน พบว่าโรงเรียน 3 แห่งที่พบปัญหาโรคฟันผุอยู่ใน

ระดับที่สูง คือ โรงเรียนชุมชนโพธิพิทยาคม ร้อยละ 75.38 โรงเรียนหนองซอแมวมดวงวิทย์ ร้อยละ 61.43 โรงเรียนบ้านใหม่ชัยมงคล ร้อยละ 57.38 ซึ่งทั้ง 3 โรงเรียนอยู่ในเขตตำบลโพธิ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการพิจารณายังพบอีกว่า นักเรียนที่มีปัญหาโรคฟันผุเป็นจำนวนมากนั้นอยู่ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพราะเป็นช่วงที่ฟันน้ำนมเริ่มหลุดออกหมดทุกซี่เมื่อเด็กอายุ 10-11 ปี จนกระทั่งอายุ 12 ปีจะมีฟันแท้ขึ้นเกือบครบทุกซี่ แต่ถ้าดูแลความสะอาดไม่ดี มีเศษอาหารติดอยู่บริเวณฟันที่เป็นประเภทแปงและน้ำตาลและมีแบคทีเรียที่มีอยู่ตามปกติของช่องปาก เกิดปฏิกิริยาเป็นกรดกัดฟันทำให้เกิดเป็นรูผุ การสูญเสียฟันไปจะไม่มีฟันขึ้นมาทดแทนอีกและหากไม่ได้รับการควบคุมป้องกันก็จะทำให้ปัญหาทันตสุขภาพมีความรุนแรงมากขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ว่ามีพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของตนเองอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างทั้งในด้านปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการคิดวิเคราะห์หาวิธีการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กนักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ และนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง นอกจากนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ไปเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมการดูแลทันตสุขภาพ แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา แบบศึกษาภาคตัดขวาง (Cross – sectional descriptive study) โดยการใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 154 คน (แบบรายงานข้อมูลนักเรียน, 2558)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้ประยุกต์การพัฒนาเครื่องมือ จากแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เขตอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด ของ นาทยา พลหาญ และจากแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กเล็กของผู้ปกครองในศูนย์เด็กเล็กตำบลบ้านดิว อำเภอล่มสีก จังหวัดเพชรบูรณ์ ของฉัตรรัตน์ แร่นาค นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับเนื้อหากรอบแนวคิดและ

กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ซึ่งมี 4 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยนำเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อมูลทั่วไป และ ลักษณะทางประชากร จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น จำนวนเงินที่นำมาโรงเรียน อาชีพผู้ปกครอง รายได้ ผู้ปกครอง แหล่งข้อมูลข่าวสาร ปัญหาสุขภาพในช่องปาก การไปพบทันตบุคลากร

ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ

ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิด ให้ 0 คะแนนคิดเป็นร้อยละ และแบ่งระดับความรู้เป็น 3 ระดับ (สุ่มทนา กลางคารและ วรพจน์ พรหมสัตยพรต, 2553) ดังนี้

สูง	หมายถึง	ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป
ปานกลาง	หมายถึง	ร้อยละ 60.00 – 79.9
ต่ำ	หมายถึง	น้อยกว่าร้อยละ 60.00

ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ มีคำตอบให้เลือกอยู่ 3 ระดับ ผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกตอบด้วยการตัดสินใจเพียงคำตอบเดียวมีรายละเอียดดังนี้

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน กำหนดการให้คะแนนซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วย	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความที่ปรากฏ
----------	---------	----------------------------

ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ปรากฏ
-------------	---------	-------------------------------

เชิงบวก	คะแนน	เชิงลบ	คะแนน
เห็นด้วย	3	ไม่เห็นด้วย	1
ไม่เห็นด้วย	2	เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วย	1	เห็นด้วย	3

การแปลความหมายระดับทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถาม โดยคิดค่าคะแนนจาก (คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น (สุ่มทนา กลางคารและวรพจน์ พรหมสัตยพรต, 2553)

คะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
1.00 – 1.66	ระดับไม่ดี
1.67 – 2.33	ระดับพอใช้
2.34 – 3.00	ระดับดี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การเข้าถึงสถานบริการด้านทันตสุขภาพ เป็นการตอบคำถามแบบเลือกตอบมี 5 ข้อ

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปาก ระดับการวัดเป็นนามสเกล (Nominal Scale) โดยใช้เกณฑ์ในการตอบแบบสอบถามคือถ้าเคยได้รับข้อมูล ให้คะแนน = 1 และไม่เคยได้รับข้อมูล ให้คะแนน = 0 และแบ่งระดับการได้รับข่าวสารเป็น 3 ระดับ (สุ่มทนา กลางคารและ วรพจน์ พรหมสัตยพรต, 2553) ดังนี้

สูง	หมายถึง	ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป
-----	---------	---------------------

ปานกลาง หมายถึง ร้อยละ 60.00 – 79.9
ต่ำ หมายถึง น้อยกว่าร้อยละ 60.00

**ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการดูแล
ทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-
6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัด
กาฬสินธุ์**

การสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัวและ
ทันตบุคลากร ระดับการวัดเป็นอันดับสเกล
(Ordinal Scale) พิจารณาจากคะแนนประมาณค่า
(Rating Scale) 3 ระดับ ได้แก่

- สนับสนุนเป็นประจำ ให้คะแนน 3
- สนับสนุนเป็นบางครั้ง ให้คะแนน 2
- ไม่เคยได้รับการสนับสนุน ให้คะแนน 1

การแบ่งเกณฑ์เฉลี่ยเพื่อแปรผล และอธิบายตัวแปร
ใช้เกณฑ์ของBest (1977) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ
คือพิสัยของช่วงคะแนน = คะแนนสูงสุด - คะแนน
ต่ำสุด/ระดับที่ต้องการ จึงกำหนดการแปลผลดังนี้

- 1.00-1.66 หมายถึง การสนับสนุนน้อย
- 1.67-2.33 หมายถึง การสนับสนุนปานกลาง
- 2.34-3.00 หมายถึง การสนับสนุนมาก

**ส่วนที่ 4 พฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแล
ทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-
6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัด
กาฬสินธุ์**

มีคำตอบให้เลือก 3 ระดับ ได้แก่ เป็น
ประจำ บางครั้ง ไม่เคย ข้อคำถามที่มีความหมายเชิง
บวก กำหนดค่าคะแนนดังนี้

การปฏิบัติตัว	เชิงบวก	เชิงลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	3	1
ปฏิบัติบางครั้ง	2	2
ไม่ปฏิบัติเลย	1	3

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน
พฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลทันต
สุขภาพ แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้วิธีนำค่าเฉลี่ยและ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากประชากร
(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549) เป็นเกณฑ์ใน
การแปลความหมาย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม ตามเอกสาร
ความรู้ทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้น
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การตรวจสอบความ
เที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำ
แบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญที่มี
ความรู้ และประสบการณ์ทางด้านสาธารณสุข
ศาสตร์จำนวน 3 ท่าน โดยตรวจสอบความตรง
(Validity) ให้ความเห็นชอบในด้านความตรงเชิง
เนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และการตรวจสอบ
ความเที่ยง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try
Out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่ม
ประชากร คือ กลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
4-6 โรงเรียนคำม่วงจรัสวิทย์ อำเภอคำม่วง จังหวัด
กาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หา
ความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้
ในการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ คือ

ทดสอบค่าความเที่ยง โดยใช้วิธี Conbrach
Alpha Coefficient พบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับการ
ดูแลทันตสุขภาพ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0. 752
ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ได้ค่า
ความเที่ยงเท่ากับ 0. 762 การเข้าถึงสถานบริการ
ด้านทันตสุขภาพ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0. 752
การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลทันต
สุขภาพ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0. 738 การ
สนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัวและ ทันตบุคลากร
เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ได้ค่าความเที่ยง

เท่ากับ 0.700 พฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.711

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum)

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ประกอบด้วย ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย โดยใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลปัจจัยนำเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ข้อมูลทั่วไปและลักษณะทางประชากรของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการศึกษาค้นคว้าเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.5 รองลงมา คือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.5 มีอายุค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.5 ปี อายุสูงสุดเท่ากับ 12 ปี และอายุต่ำสุดเท่ากับ 9 ปี โดยส่วนใหญ่มีส่วนใหญ่มีอายุ 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.2 รองลงมา มีอายุ 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.9 และพบน้อยที่สุดมีอายุ 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.7 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 36.4 สำหรับอาชีพผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 46.1 ซึ่งเด็กนักเรียนส่วนใหญ่นำเงินมาโรงเรียน 20 - 50 บาทต่อ

วัน คิดเป็นร้อยละ 89.0 ด้านรายได้ของผู้ปกครองนั้นส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 44.2 สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากทันตบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 62.3 โดยส่วนใหญ่เด็กนักเรียนมีปัญหาฟันน้ำนมผุ คิดเป็นร้อยละ 41.6 และพบว่าส่วนใหญ่เด็กนักเรียนไปพบทันตบุคลากร 1-2 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 44.7

1.2 ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการศึกษา พบว่า เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีระดับความรู้การดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 53.9 รองลงมา คือ มีความรู้ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.6 และมีความรู้ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 6.5 ส่วนใหญ่มีความรู้มาก 3 อันดับแรกในเรื่องอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน คือ เนื้อ นม ไข่ ผัก และผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 89.0 รองลงมา คือ โรคฟันผุเกิดจากอาหารและแบคทีเรียในช่องปากแล้วเกิดเป็นกรดกัดฟันจนเป็นรู และเรื่องฟันในช่องปากมีทั้งหมด 2 ชุด คือ ฟันแท้และฟันน้ำนม คิดเป็นร้อยละ 83.8 และการแปรงฟันด้วยวิธีการขยับปิดและแปรงลิ้นหลังแปรงฟันเสร็จคือการแปรงฟันที่ถูกรวิธี คิดเป็นร้อยละ 83.1 ตามลำดับ ส่วนในเรื่องที่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพนมีความรู้ในระดับน้อย 3 อันดับแรก คือ การเลือกซื้อยาสีฟันรูปแบบครีมที่มีเม็ดขัดสีฟันที่หายากจะช่วยในการป้องกันฟันผุได้ คิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมา คือ การเคี้ยวอาหารโดยใช้ฟันข้างเดียวไม่ทำให้เกิดโรคเหงือกอักเสบ คิดเป็นร้อยละ 62.5 และเหงือก

อีกเสบป้องกันได้ด้วยการใช้ยาบ้วนปาก คิดเป็นร้อยละ 72.1 ตามลำดับ

1.3 ทศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 53.9 รองลงมา คือ มีทัศนคติระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 45.5 และมีทัศนคติระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 0.6 โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติที่ดีที่สุด 3 อันดับ คือ นักเรียนคิดว่า การแปรงฟันที่ถูกวิธีช่วยป้องกันเหงือกอักเสบได้ (ค่าเฉลี่ย = 2.63, SD = 0.62) รองลงมา คือ นักเรียนคิดว่าเมื่อมีเศษอาหารติดบริเวณซอกฟัน เป็นสาเหตุทำให้ฟันผุ (ค่าเฉลี่ย = 2.53, SD = 0.62) และนักเรียนควรไปอุดฟันเมื่อฟันเป็นรูและยังไม่มีอาการปวดฟัน (ค่าเฉลี่ย = 2.50, SD = 0.68) ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่ำสุด 3 อันดับ คือ นักเรียนคิดว่า การจัดฟันทำให้ฟันสวยขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 2.11, SD = 0.78) รองลงมา คือ นักเรียนควรรอมเกลือแทนการแปรงฟัน (ค่าเฉลี่ย = 2.29, SD = 0.70) และนักเรียนคิดว่า การใช้ไม้จิ้มฟันทุกครั้งหลังรับประทานอาหารเป็นการทำความสะอาดฟันที่ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย = 2.30, SD = 0.78) ตามลำดับ

2. ข้อมูลปัจจัยอื่นเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 การเข้าถึงสถานบริการด้านทันตสุขภาพของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียน

เขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ทันตบุคลากรเคยออกมาตรวจฟันที่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 56.50 เมื่อฟันผุหรือเหงือกอักเสบ ส่วนใหญ่เด็กนักเรียนไปรับบริการที่โรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 83.10 สำหรับความสะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ ส่วนใหญ่เด็กนักเรียนสะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ 88.30 และระยะทางในการเดินทางจากบ้านนักเรียนไปใช้บริการ ส่วนใหญ่ระยะทาง 5 – 10 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 55.20 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่เด็กนักเรียนเคยได้รับแจกแปรงสีฟันและยาสีฟันจากทันตบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 89.40

2.2 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการศึกษา จำแนกตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่เด็กนักเรียนเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากมากที่สุด คือ ได้รับการรักษาโรคฟันผุจากทันตบุคลากร จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 85.1 รองลงมา คือ นักเรียนได้ไปตรวจฟันที่รพ.สต./โรงพยาบาล จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 84.4 และข้อที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุด คือ นักเรียนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากจากไลน์ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8

3. ข้อมูลปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ การสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว และทันตบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการศึกษา พบว่า เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีระดับการสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว และทันตบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 69.5 รองลงมา คือ ได้รับการสนับสนุนระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 29.9 และได้รับการสนับสนุนระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 0.6 เมื่อพิจารณาการสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว และทันตบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพโดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ คือ โรงเรียนจัดหาสถานที่สำหรับแปรงฟันให้กับนักเรียน (ค่าเฉลี่ย = 2.48, SD = 0.61) รองลงมา คือ คนในครอบครัวเป็นผู้จัดหาแปรงสีฟันและยาสีฟันให้กับนักเรียน (ค่าเฉลี่ย = 2.42, SD = 0.67) และเมื่อนักเรียนมีปัญหาสุขภาพช่องปาก คนในครอบครัวพาไปพบทันตบุคลากร(ค่าเฉลี่ย = 2.38, SD = 0.57) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับ คือ ถ้าไม่ได้แปรงฟันหลังรับประทานอาหาร เพื่อนชวนนักเรียนใช้น้ำยาบ้วนปาก (ค่าเฉลี่ย = 1.75, SD = 0.71) รองลงมา คือ เพื่อนชักชวนหรือเตือนให้นักเรียนแปรงฟัน (ค่าเฉลี่ย = 1.93, SD = 0.73) และคนในครอบครัวไม่เคยเตือนหรือบอกให้นักเรียนไปพบทันตบุคลากรเพื่อตรวจสุขภาพช่องปากอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (ค่าเฉลี่ย = 2.08, SD = 0.75) ตามลำดับ

4 พฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการศึกษา พบว่า ระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัด

กาฬสินธุ์ พบว่า ส่วนใหญ่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน มีการปฏิบัติตัวระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 74.0 รองลงมา คือ มีการปฏิบัติตัวระดับดีและ ระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 13.0 โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติเป็นประจำที่สุด 3 อันดับ คือ นักเรียนไม่ใช้แปรงสีฟัน ร่วมกับคนอื่น ในการแปรงฟัน (ค่าเฉลี่ย = 2.60, SD = 0.66) รองลงมา คือ นักเรียนร่วมโครงการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน (ค่าเฉลี่ย = 2.44, SD = 0.63) และนักเรียนรับประทานอาหารที่มีแคลเซียม เช่น นมหรือปลาเล็กปลาน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.34, SD = 0.60) ตามลำดับ

5. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการศึกษา พบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.001$, $p\text{-value} = 0.991$) ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($r=0.175$, $p\text{-value} = 0.030$) ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก และพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

($r=0.001$, $p\text{-value} = 0.991$) ด้านการสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว และทันตบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพและพฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($r=0.253$, $p\text{-value} = 0.002$)

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ อาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน คือ เนื้อ นม ไข่ ผัก และผลไม้ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของ ไชยรัตน์ วรรณทวี (2553) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ด้านทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูง

ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนได้รับความรู้จากครูและทันตบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในโรงเรียน ดังนั้นควรให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพอย่างต่อเนื่องแต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นาทยา พลหาญ (2555) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในเขตอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และสัมพันธ์ ชินนระราม (2552) ทำการศึกษา พฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านถนน ตำบลหัวถนน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า นักเรียนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มี

ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมและกสิกรรม ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพส่วนใหญ่ก็ได้รับความรู้จากครู เพราะผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาเพื่อสอนหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากให้นักเรียนเท่าที่ควร

ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชากรที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะในข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ นักเรียนคิดว่าการแปรงฟันที่ถูกต้องช่วยป้องกันเหงือกอักเสบได้ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่ามีผลสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไชยรัตน์ วรรณทวี (2553) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติด้านทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูง

ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้ด้านทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้มีทัศนคติด้านทันตสุขภาพไปในทางเดียวกัน เพราะนักเรียนมีความรู้พื้นฐานและได้รับการปลูกฝังจากครูและทันตบุคลากร นักเรียนจึงเกิดความตระหนัก มีความคิดพิจารณาในการเลือกตัดสินใจในทางที่ถูกต้อง แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นาทยา พลหาญ (2555) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในเขตอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากมีทัศนคติเป็นกลางอาจจะเพราะว่าไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ หรือในเรื่องนั้นๆ ไม่มีแนวโน้มทัศนคติอยู่เดิมหรือไม่มีแนวโน้มทางความรู้ในเรื่องนั้นๆ มาก่อน

ด้านการเข้าถึงสถานบริการด้านทันตสุขภาพของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชากรที่ศึกษา ส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงสถานบริการด้านทันตสุขภาพ จากการพิจารณารายชื่อ ส่วนใหญ่ทันตบุคลากรเคยออกมาตรวจฟัน คิดเป็นร้อยละ 56.5 ซึ่งส่วนใหญ่เด็กนักเรียนไปรับบริการที่โรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 83.1 ความสะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ ส่วนใหญ่เด็กนักเรียนสะดวก คิดเป็นร้อยละ 88.3 ระยะทางในการเดินทางจากบ้านนักเรียนไปใช้บริการ ส่วนใหญ่ระยะทาง 5 – 10 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 55.2 และส่วนใหญ่เด็กนักเรียนเคยได้รับแจกแปรงสีฟันและยาสีฟันจากทันตบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 89.4 ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิระพร ยอดท่าหว้า (2553) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การดูแลทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ และธิดารัตน์ แร่นาค (2552) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การดูแลทันตสุขภาพเด็กเล็กของผู้ปกครองในศูนย์เด็กเล็ก ตำบลบ้านดู่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบันทันตบุคลากรออกให้บริการด้านทันตสุขภาพนอกพื้นที่ และมีทันตบุคลากรอยู่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสถานบริการด้านทันตสุขภาพได้สะดวกขึ้น

ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลการศึกษาของธิดารัตน์ แร่นาค (2552) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การดูแลทันตสุขภาพเด็กเล็กของผู้ปกครองในศูนย์เด็กเล็ก ตำบลบ้านดู่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แต่จากการพิจารณารายชื่อจะมีบางข้อที่ไม่สอดคล้อง เช่น ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้รับโปสเตอร์ แผ่นพับในการดูแลสุขภาพช่องปากจากทันตบุคลากร แต่ผลการศึกษาของธิดารัตน์ แร่นาค (2552) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การดูแลทันตสุขภาพเด็กเล็กของผู้ปกครองในศูนย์เด็กเล็ก ตำบลบ้านดู่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับโปสเตอร์ แผ่นพับในการดูแลสุขภาพช่องปากจากสถานอนามัย ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ที่ทำการศึกษต่างกัน ทันตบุคลากรในแต่ละพื้นที่จึงมีวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่แตกต่างกัน

ด้านการสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว และทันตบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชากรที่ศึกษา ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนระดับปานกลาง ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่ามีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิระพร ยอดท่าหว้า (2553) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การดูแลทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมพ์ศิริ อัครวินใจเพ็ชร (2550) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ทันตสุขภาพในนักกีฬาทางน้ำ สโมสรกีฬาทางน้ำ สระจตุรภรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากบางครั้งด้วย

ภาระงานของทันตบุคลากร ครอบครัวมีภาระงานมากเกินไป และด้วยภาวะเศรษฐกิจที่สูงขึ้น จึงทำให้ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร

ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชากรที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นาทยา พลหาญ (2555) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในเขตอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สัมฤทธิ์ ชินนะราม (2552) ทำการศึกษา พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านถนนตำบลหัวถนน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไชยรัตน์ วรรณทวี (2553) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมเกิดจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ปัจจัยต่างๆทางด้านสิ่งแวดล้อมระบบสังคมการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา องค์กรประกอบด้านประชากรลักษณะทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งจากผล

การศึกษา พบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมพ์ศิริ อัครวินใจเพชร (2550) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ทันตสุขภาพในนักกีฬาทางน้ำ สโมสรกีฬาทางน้ำสระจุฬารามณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทันตสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมทันตสุขภาพ ของนักกีฬาทางน้ำ สโมสรกีฬาทางน้ำสระจุฬารามณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิระพร ยอดท่าหว่า (2553) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัยจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ความรู้ด้านทันตสุขภาพมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95.0 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธิติรัตน์ แร่นาค (2552) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กเล็กของผู้ปกครองในศูนย์เด็กเล็กตำบลบ้านดิว อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการศึกษาพบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิระพร ยอดท่าหว่า (2553) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแล

ทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ การสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว และทันตบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมพ์ศิริ อัครวินใจเพชร (2550) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทันตสุขภาพในนักกีฬาทางน้ำ สโมสรกีฬาทางน้ำ สระจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการดูแลทันตสุขภาพจากบุคคลในครอบครัว และเจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุข มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักกีฬาทางน้ำ สโมสรกีฬาทางน้ำ สระจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิระพร ยอดท่าหว้า (2553) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยเสริมไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของธิดารัตน์ แร่นาค (2552) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กเล็กของผู้ปกครองในศูนย์เด็กเล็กตำบลบ้านดิว อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า แร่งสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ และด้านการสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว และทันตบุคลากร ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ คือ สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ และแบบแผนการดำเนินงานสุขศึกษาของโรงเรียนให้แก่เด็กนักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน เช่น กิจกรรมการแปรงฟัน หลังอาหารกลางวัน การดูแลสุขภาพช่องปาก การตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป โดยมีการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนัก มีความคิด วิจารณ์ญาณในการเลือกตัดสินใจในทางที่ถูกต้อง ร่วมกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากจากเพื่อน ครอบครัว ครู และทันตบุคลากร จะสามารถทำให้นักเรียน มีความมั่นใจในการปฏิบัติตน มีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม และส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียน ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต

2. การศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนเขตตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนั้น ครั้งต่อไปควรศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งอำเภอคำม่วง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียน

3. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพ เช่น ความเชื่อด้านทันตสุขภาพ เป็นต้น

4. ควรศึกษารูปแบบ แนวทางการดำเนินงานเฝ้าระวังทางด้านทันตสุขภาพในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- 1.กมลทิพย์ สุขสันติสกุลชัย, จันทน์คณา สีนุกการณ์, คณิศร พากเพียร และวรยา แซ่ลิ้ม. ทันตกรรมป้องกัน.โครงการตำราวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่นกอนกองฝึกอบรม: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2545.
- 2.กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย.มาตรการฐาน วิธีการแปรงฟัน. <<http://www.dental.anamai.moph.go.th/oralhealth/PR/E.../brush.html>> 2547.
- 3.จินตกร คุ้มณสุขชาติ. จุลชีววิทยาช่องปากและที่มาของโรคฟันผุ โรคปริทันต์และโรคในช่องปาก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลากรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- 4.จิระพร ยอดท่าหว้า. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัยจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.
- 5.ทวีชัย สายทอง. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- 6.ธิดารัตน์ แร่นาค. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กเล็กของผู้ปกครองในศูนย์เด็กเล็กตำบลบ้านดัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส.ม.สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552.
- 7.นาคยา พลหาญ. พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาอิสระทางสาธารณสุขมหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555.
- 8.บุญธรรม กิจปริดาภิสิทธิ์. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6.กรุงเทพมหานคร : จามจุรี, 2549.
- 9.พิมพ์ศิริ อัครวินใจเพชร. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทันตสุขภาพในนักกีฬาทางน้ำ สโมสรกีฬาทางน้ำสระจุฬารณณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.
- 10.วิไลวรรณ แสงชุด. ศึกษาผลของการดูแลทันตสุขภาพตนเองที่มีต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. งานนิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2552.
- 11.โคจิรัตน์ วรรณทวี. การศึกษาพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ, 2553.
- 12.สัมพันธ์ ชินนระม. พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านถนน ตำบลหัวถนน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาอิสระทางสาธารณสุขมหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- 13.สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. สสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 7, <<http://dental.anamai.moph.go.th/survey7.pdf>> พฤษภาคม, 2555.
- 14.สมัทนา กลางคาร และวรวจน์ พรหมสัตยพรต. หลักการวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. พิมพ์ครั้งที่ 6, 2553.